

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA – 4110-01-07/2013

R/13/011

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62

lwa@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/13/011 – Przyznawanie, przekazywanie i rozliczanie przez gminy dotacji dla niepublicznych przedszkoli w latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Krzysztof Matyjasiak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85693 z dnia 14 maja 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Legionowo, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 41; 05-120 Legionowo (zwany dalej: Urzędem)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Roman Smogorzewski Prezydent Miasta Legionowo (dowód: akta kontroli str.3-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ przyznawanie, naliczanie i rozliczanie dotacji dla działających na terenie gminy Legionowo niepublicznych przedszkoli.

Urząd Miasta Legionowo naliczał i terminowo przekazywał niepublicznym przedszkolom dotacje oraz kontrolował sposób ich wykorzystania zgodnie z zasadami przyjętymi przez Radę Miasta.

Wpływ na obniżenie oceny ogólnej miał stwierdzony w wyniku kontroli fakt nie uwzględniania w wysokości dotacji dla niepublicznych przedszkoli wprowadzanych w trakcie roku budżetowego zmian planu wydatków bieżących przedszkoli publicznych oraz zmian liczby dzieci w tych przedszkolach.

Ponadto, nie zrealizowano wniosku pokontrolnego z kontroli NIK przeprowadzonej w 2009 r. dotyczącego dostosowania liczby dzieci w publicznych oddziałach przedszkolnych do norm określonych w § 5 ust.2 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół².

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przyznawanie i terminowość przekazywania dotacji

Opis stanu
faktycznego

W okresie kontrolowanym tj. od 1 stycznia 2010 r. do zakończenia czynności kontrolnych obowiązywał Regulamin w sprawie udzielania i rozliczania dotacji z budżetu gminy na prowadzenie niepublicznych przedszkoli³. W Regulaminie określono minimalną wysokość dotacji na dziecko uczęszczające do niepublicznego przedszkola w wysokości 75 % wydatków bieżących w budżecie gminy na prowadzenie przedszkoli publicznych i oddziałów wychowania przedszkolnego przy szkołach podstawowych publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia i 40 % dla wychowanka punktu przedszkolnego. Dotacje dla dzieci niepełnosprawnych ustalono w wysokości przewidzianej w subwencji oświatowej.

(dowód: akta kontroli str. 14-25)

W latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 na terenie gminy funkcjonowało 12 przedszkoli publicznych i 1 punkt przedszkolny. Jako podstawę naliczenia dotacji dla niepublicznych przedszkoli przyjmowano ujęty w uchwale budżetowej na dany rok kalendarzowy plan wydatków bieżących (rozdz. 80 104 - „przedszkola”, rozdz. 80 146 - „doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli”) oraz ilość dzieci w tych przedszkolach - według stanu na początek roku budżetowego.

W okresie kontrolowanym ustalono następujące stawki dotacji na 1 dziecko w niepublicznych przedszkolach:

- 2010 r. - 577,48 zł i w punkcie przedszkolnym 307,99 zł (plan wydatków 80 104 i 80 146: 13 730,0 tys. zł; ilość dzieci: 1 486);
- 2011 r. - 670,96 zł i w punkcie przedszkolnym 357,85 zł (plan wydatków 80 104 i 80 146: 16 929,6 tys. zł; ilość dzieci: 1 577);
- 2012 r. - 620,83 zł i w punkcie przedszkolnym 331,11 zł (plan wydatków 80 104 i 80 146: 16 737,5 tys. zł; ilość dzieci: 1 685).

W roku szkolnym 2010/2011 na terenie gminy funkcjonowały trzy przedszkola niepubliczne i jeden punkt przedszkolny, natomiast w roku szkolnym 2011/2012 – pięć przedszkoli i dwa punkty przedszkolne. Dotacje dla niepublicznych przedszkoli przyznawano w wysokości uzależnionej od liczby dzieci (w tym dzieci niepełnosprawnych) podanej we wnioskach organów prowadzących niepubliczne przedszkola składanych do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji oraz w miesięcznych informacjach o liczbie uczniów według stanu na pierwszy dzień każdego miesiąca, składanych do Urzędu do 15 dnia każdego miesiąca⁴.

Dotacje te były naliczane i przekazywane przez Urząd według stawek dotacji ustalonych na początku roku budżetowego w terminie do końca miesiąca kalendarzowego. Stosownie do postanowień Regulaminu w sprawie udzielania i rozliczania dotacji z budżetu gminy na prowadzenie niepublicznych przedszkoli prawidłowo naliczano dotacje dla dzieci niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 26-61)

³ Stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXXV/448/2009 z dnia 26 sierpnia 2009 r. w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji z budżetu Gminy Legionowo na prowadzenie szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, oddziałów wychowania przedszkolnego przy niepublicznych szkołach podstawowych, przedszkoli niepublicznych i niepublicznych form wychowania przedszkolnego oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich wykorzystania.

⁴ Wzory wniosków i informacji stanowiły załączniki do w/w Uchwały Rady Miasta

Urząd Miasta Legionowo dokonywał rozliczeń z innymi gminami z tytułu dotacji na dzieci zamieszkałe na terenie innych gmin a uczęszczających do niepublicznych przedszkoli z terenu gminy Legionowo oraz dzieci zamieszkujących na terenie gminy Legionowo, a uczęszczających do niepublicznych przedszkoli na terenie innych gmin. W ramach tych rozliczeń Urząd otrzymał w 2010 r. 443,7 tys. zł (73 dzieci⁵), natomiast przekazał innym gminom 269,2 tys. zł (55 dzieci). W kolejnych latach kwoty te wynosiły odpowiednio: w 2011 r.: 531,9 tys. zł (88 dzieci) i 299,4 tys. zł (74 dzieci) oraz w 2012 r.: 669,3 tys. zł (112 dzieci) i 389,9 tys. zł (95 dzieci).

(dowód: akta kontroli str. 62-72)

W okresie kontrolowanym przekazano niepublicznym przedszkolom dotacje w wysokości: w 2010 r. – 1 909,2 tys. zł, w 2011 r. – 2 069,9 tys. zł i w 2012 r. – 2 446,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 31-61)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W Regulaminie w sprawie udzielania i rozliczania dotacji z budżetu gminy na prowadzenie niepublicznych przedszkoli przyjęto, że dotacja dla niepublicznych przedszkoli obliczana jest na bazie wydatków bieżących ujętych w budżecie gminy na prowadzenie przedszkoli publicznych i oddziałów wychowania przedszkolnego przy szkołach podstawowych publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia (§2, pkt 3, pp.1) – podczas gdy, zgodnie z art. 90 ust. 2b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁶, podstawa ta powinna być naliczana wyłącznie na bazie ustalonych w budżecie danej gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

2. Prawdliwość obliczenia wysokości dotacji należnej

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z Regulaminem w sprawie udzielania i rozliczania dotacji z budżetu gminy na prowadzenie niepublicznych przedszkoli, dotacje naliczane były wg. stanu na dzień 1 stycznia roku budżetowego, przyjmując za podstawę wydatki bieżące budżetu Miasta oraz aktualną liczbę dzieci uczęszczających do przedszkoli publicznych. W okresie kontrolowanym uchwałami Rady Miasta Legionowo oraz zarządzeniami Prezydenta Miasta Legionowo dokonywano zmian w planie wydatków bieżących przedszkoli publicznych: w 2010 r. – 25 zmian (łącznie wzrost wydatków o 691,3 tys. zł⁷), w 2011 r. – 24 zmiany (łącznie zmniejszenie wydatków o 611,4 tys. zł) i w 2012 r. – 22 zmiany planu (łącznie wzrost wydatków o 388,9 tys. zł). W ww. okresie następowały również zmiany liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli publicznych. Do podstawy naliczenia dotacji na 2010 r. przyjęto 1 486 dzieci (wg stanu na 1 stycznia 2010 r.), natomiast w roku szkolnym 2010/2011 liczba dzieci w poszczególnych miesiącach wahała się w przedziale 1 516 – 1 578. Do podstawy naliczenia dotacji na 2011 r. przyjęto 1 577 dzieci, natomiast w roku szkolnym 2011/2012 liczba dzieci w poszczególnych miesiącach wynosiła od 1 552

⁵ Według danych średniorocznych

⁶ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

⁷ Różnica pomiędzy planem a planem po zmianach rozdz. 80 104 na 31 grudnia.

do 1 689. Zmiany w budżecie gminy oraz liczby dzieci nie skutkowały zmianami w wysokości dotacji przekazywanej niepublicznym przedszkolom.

(dowód: akta kontroli str. 73-81)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wysokość dotacji dla niepublicznych przedszkoli nie uwzględniała, każdorazowej zmiany w trakcie roku budżetowego kwoty ustalonych w budżecie wydatków bieżących w publicznych przedszkolach, co było niezgodne z art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty. W efekcie, Gmina Legionowo w II półroczu 2010 r. wypłaciła niepublicznym przedszkolom dotacje w kwocie wyższej od należnej o 4,2 tys. zł, a w 2011 r. o 42,0 tys. zł., natomiast w 2012 r. nie wypłaciła należnej dotacji na łączną kwotę 7,9 tys. zł.

Prezydent Miasta wyjaśnił, że: *ustawa o systemie oświaty nie nakłada obowiązku uzależniania wysokości wypłacanych przedszkolom niepublicznym dotacji od dokonywanych w trakcie roku budżetowego nowelizacji budżetu. Według uchwały Rady Miasta, podstawą naliczania dotacji jest uchwała budżetowa oraz informacja o sposobie wyliczenia części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez gminę Legionowo z budżetu państwa. Ponadto, Komisja Odwoławcza powołana postanowieniem nr 7/2009 z dnia 4 sierpnia 2009 r. Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego NIK wykreśliła wniosek postawiony w tym zakresie z wystąpienia pokontrolnego NIK⁸ z 2009 r. (wniosek nr 3⁹).*

W ocenie NIK przedstawione stanowisko nie znajduje potwierdzenia w treści powołanej uchwały Komisji Odwoławczej, ponieważ Komisja nie wykreśliła tego wniosku z przyczyn merytorycznych, ale z uwagi na to iż wniosek ten (cyt.) „nie znajduje w pełnym zakresie udokumentowania w aktach kontroli. Z akt kontroli wynika bowiem, że stawka ta uległa w połowie 2008 r. zmianie”.

(dowód: akta kontroli str. 73-81 i 189-210)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

3. Rozliczanie i kontrola wykorzystania dotacji

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z Regulaminem w sprawie udzielania i rozliczania dotacji z budżetu gminy na prowadzenie niepublicznych przedszkoli, organ prowadzący niepubliczne przedszkole ma obowiązek przekazywać do Prezydenta Miasta rozliczenie wykorzystania otrzymanej dotacji wg wzoru stanowiącego zał. nr 3 w terminie: za I półrocze do 15 lipca, a za II półrocze do 15 stycznia. Gmina Legionowo ma prawo żądać od organów prowadzących niepubliczne przedszkola dodatkowych informacji i wyjaśnień w tym zakresie.

W rozdz. III ww. Regulaminu określono tryb i zakres kontroli prawidłowości wykorzystania dotacji, zgodnie z którym kontrola powinna dotyczyć w szczególności wiarygodności danych zawartych w informacjach miesięcznych przekazywanych do

⁸ Wystąpienie pokontrolne Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego NIK nr KNO-4110-01-01/2009 z dnia 22 lipca 2009 r. z kontroli nr R/09/001 przeprowadzonej w Urzędzie Miasta Legionowo w zakresie prowadzenia placówek wychowania przedszkolnego, w tym zasad rekrutacji.

⁹ Wniosek nr 3: modyfikowanie stawki dotacji dla przedszkoli niepublicznych oraz oddziałów wychowania przedszkolnego w niepublicznych szkołach podstawowych w przypadku zmian planu wydatków bieżących ponoszonych odpowiednio w przedszkolach publicznych oraz w oddziałach wychowania przedszkolnego w publicznych szkołach podstawowych

Prezydenta Miasta dotyczących liczby dzieci uczęszczających do niepublicznego przedszkola oraz prawidłowości wykorzystania dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 14-25)

Ustalono, że wszystkie niepubliczne przedszkola działające na terenie gminy Legionowo terminowo wywiązywały się z obowiązku przekazywania rozliczeń otrzymanych dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 106-167)

Monitoring oraz kontrolę wiarygodności informacji przekazywanych przez organy prowadzące niepubliczne przedszkola realizował głównie Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta (dalej również: EiS). Każdorazowo sprawdzano wiarygodność danych zawartych we wnioskach o udzielenie dotacji porównując je z wykonaniem z poprzedniego roku. We współpracy z Wydziałem Spraw Obywatelskich Urzędu prowadzono stałą analizę miesięcznych informacji o ilości dzieci w poszczególnych przedszkolach i ich faktycznego miejsca zamieszkania. Prawidłowość wykorzystania tych środków analizowano m.in. na podstawie przesyłanych do Prezydenta Miasta rozliczeń wykorzystania otrzymanych dotacji.

Wydział EiS przeprowadzał również planowe i doraźne kontrole w niepublicznych przedszkolach. W roku szkolnym 2010/2011 r. we wszystkich przedszkolach przeprowadzono kontrolę prawidłowości przekazanych danych w zakresie liczby uczniów wykazanych w informacji na 1 września 2011 r. oraz planowanej liczby uczniów na październik, listopad i grudzień 2011 r. W wyniku tych kontroli potwierdzono wiarygodność informacji przekazanych do Urzędu.

W roku szkolnym 2011/2012 ponownie przeprowadzono kontrolę niepublicznych przedszkoli w zakresie prawidłowości przekazywanych do Urzędu danych dotyczących liczby dzieci oraz rozliczenia dotacji za okres styczeń – październik 2012 r. W 5 z 7 przedszkoli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przekazywanych do Urzędu danych dotyczących liczby dzieci (zarówno w zakresie zaniżania, jak i zawyżania tej liczby) oraz w 4 przypadkach wykryto niezgodności rozliczenia dotacji. W wyniku tych kontroli przedszkola złożyły korekty danych zawartych w informacjach i sprawozdaniach z wykorzystania dotacji.

Kontrole przeprowadzone w 2 przedszkolach niepublicznych przez Referat ds. Kontroli Urzędu w 2011 r. nie wykazały nieprawidłowości w wykorzystaniu dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 168-185)

Roczne sprawozdania Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych jednostki samorządu terytorialnego (rozdz. 80 104) sporządzone zostały na podstawie sprawozdań jednostkowych przedszkoli publicznych prowadzonych przez Miasto Legionowo.

(dowód: akta kontroli str. 186-188)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

4. Realizacja wniosków pokontrolnych

Opis stanu
faktycznego

W 2009 r. Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego NIK przeprowadził w Urzędzie Miasta Legionowo kontrolę w zakresie prowadzenia

placówek wychowania przedszkolnego, w tym zasad rekrutacji. W wyniku kontroli, w wystąpieniu pokontrolnym¹⁰ sformułowano następujące wnioski:

- 1) Zatwierdzanie arkuszy organizacji roku szkolnego zawierających liczbę dzieci zgodną z normami określonymi w § 5 ust.2 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół,
- 2) Naliczenie stawki dotacji dla przedszkoli niepublicznych i oddziałów przedszkolnych w niepublicznych szkołach podstawowych w 2009 r., tak aby podstawą naliczenia dotacji były wydatki bieżące ustalone w budżecie gminy ponoszone odpowiednio w przedszkolach publicznych oraz w oddziałach wychowania przedszkolnego w publicznych szkołach podstawowych,
- 3) Dokonywanie przez Skarbnika Miasta wstępnej kontroli kompletności i rzetelności dokumentów zawierających propozycję wysokości stawek dotacji dla przedszkoli niepublicznych i oddziałów przedszkolnych w niepublicznych szkołach podstawowych.

(dowód: akta kontroli str. 189-210)

Ustalono, że wnioski nr 2 i 3 zostały zrealizowane.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Nie został zrealizowany wniosek nr 1 dotyczący dostosowania liczby dzieci w publicznych oddziałach przedszkolnych do normy 25 dzieci określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. Analiza arkuszy organizacyjnych wszystkich 12 przedszkoli wykazała, że w roku szkolnym 2010/2011 tylko jedno przedszkole (nr 5) spełniało tę normę, a w roku szkolnym 2011/2012 – żadne z nich. Liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych dochodziła nawet do 32.

Pan Piotr Zadrożny Zastępca Prezydenta Miasta Legionowo wyjaśnił, że: (...) powyższe spowodowane było znacznie większą ilością dzieci podlegających wychowaniu przedszkolnemu niż miejsc w przedszkolach. Decydowano się na to, ponieważ jednym z podstawowych zadań samorządu gminnego jest zaspakajanie potrzeb mieszkańców. Z rozpoznania wynika jednak, że faktyczna liczba dzieci uczęszczająca na zajęcia nie przekracza normy określonej w w/w rozporządzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 207-210)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działania kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹, wnosi o:

¹⁰ Patrz przypis nr 8

¹¹ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

- 1) wyliczanie kwoty dotacji dla niepublicznych przedszkoli z uwzględnieniem aktualnej kwoty wydatków bieżących w publicznych przedszkolach ustalonych w budżecie Gminy w przeliczeniu na jednego ucznia,
- 2) dokonywanie aktualizacji wysokości podstawy do naliczenia dotacji z uwzględnieniem zmian liczby dzieci w publicznych przedszkolach w ciągu roku,
- 3) dostosowanie liczby dzieci w publicznych oddziałach przedszkolnych do norm określonych w § 5 ust.2 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia   lipca 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Krzysztof Matyjasiak
Główny specjalista k.p.

.....
podpis

.....
podpis